

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Igor Zgoliński

SSN Paweł Kołodziejcki (sprawozdawca)

w sprawie **P. B. (B.)**

skazanego z art. 178a § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 26 lutego 2026 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Głubczycach

z dnia 21 stycznia 2025 r., sygn. akt II K 185/24

**uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. w zakresie orzeczonego
na podstawie art. 44b § 2 k.k. przepadku równowartości pojazdu
mechanicznego (pkt IV wyroku), a kosztami postępowania
kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

Paweł Kołodziejcki

Marek Siwek

Igor Zgoliński

UZASADNIENIE

P. B. został oskarżony o to, że „w dniu 14 czerwca 2024 roku w miejscowości N. prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny marki A. o nr rej. [...], znajdując się w stanie nietrzeźwości, przy zawartości 0,26 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu”, tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Głubczycach – uwzględniając wniosek prokuratora złożony w trybie art. 335 § 2 k.p.k. – wyrokiem z dnia 21 stycznia 2025 r., sygn. akt II K 185/24:

- I. uznał oskarżonego P. B. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku, stanowiącego występnek z art. 178a § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 178a § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k., wymierzył oskarżonemu karę 200 dziennych stawek grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 60 zł;
- II. na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego P. B. środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii „B” prawa jazdy na okres 3 lat;
- III. na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego P. B. środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 5.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;
- IV. na podstawie art. 44b § 2 k.k. orzekł „od oskarżonego P. B. przepadek na rzecz Skarbu Państwa kwoty 2000 złotych jako przepadek równowartości pojazdu prowadzonego przez oskarżonego”;
- V. na podstawie art. 626 k.p.k., art. 627 k.p.k. i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 80 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych oraz obciążył go opłatą sądową w kwocie 1.200 zł.

Wyrok ten – wobec braku jego zaskarżenia – uprawomocnił się w dniu 29 stycznia 2025 r.

W dniu 29 października 2025 r. (data prezentaty) kasację od ww. wyroku wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając to orzeczenie „w zakresie, zawartego w pkt IV jego części dyspozytywnej, rozstrzygnięcia o orzeczeniu przepadku równowartości pojazdu mechanicznego”, na korzyść oskarżonego P. B..

Skarżący zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 343 § 6 i § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., poprzez niezasadne uwzględnienie w całości wadliwego wniosku prokuratora o wydanie wobec P. B. wyroku skazującego za występki z art. 178a § 1 k.k., polegający na prowadzeniu w dniu 14 czerwca 2024 r. pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości wynoszącym 0,26 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu pomimo, iż wniosek prokuratora w zakresie propozycji orzeczenia za ten czyn, na podstawie art. 44b § 2 k.k., środka karnego w postaci przepadku równowartości pojazdu został sformułowany z naruszeniem dyspozycji art. 178a § 5 in principio k.k., który stanowi, że sąd orzeka przepadek, o którym mowa w art. 44b, w razie popełnienia przestępstwa określonego w § 1 lub 4, chyba że zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa określonego w § 1 była niższa niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo nie prowadziła do takiego stężenia, co skutkowało wydaniem zaskarżonego wyroku z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą przywołanych przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 44b § 2 k.k. w zw. z art. 178a § 5 k.k., w związku z orzeczeniem wobec P. B. przepadku równowartości prowadzonego przez niego pojazdu mechanicznego, podczas gdy zawartość alkoholu w organizmie oskarżonego, w czasie popełnienia przez niego przestępstwa kwalifikowanego z art. 178a § 1 k.k. była niższa, niż określony ustawowo stopień stanu nietrzeźwości, w konsekwencji czego przedmiotowy przepadek równowartości pojazdu nie powinien zostać orzeczony”.

W związku z powyższym, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części, tj. w zakresie zawartego w pkt IV rozstrzygnięcia w przedmiocie orzeczenia przepadku równowartości pojazdu mechanicznego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, tym samym mogła zostać rozpoznana i uwzględniona na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący, powołując się w tym zakresie na utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego, że sąd rozpoznający wniosek prokuratora złożony na podstawie art. 335 § 2 k.p.k. (podobnie jak wniosek w trybie art. 335 § 1 k.p.k.) winien przeprowadzić jego kontrolę zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym, a zatem również sprawdzić, czy zawarte w tym wniosku propozycje są zgodne z ustaleniami stron, a także czy respektują obowiązujące przepisy prawa materialnego. Stwierdzenie wadliwości w tym obszarze, obliguje sąd albo do jej usunięcia w trybie określonym w art. 343 § 3 k.p.k. albo – stosownie do treści art. 343 § 7 k.p.k. – do odmowy uwzględnienia wniosku i – w zależności od rodzaju wniosku – do zwrotu sprawy prokuratorowi bądź skierowania jej do rozpoznania na zasadach ogólnych (zob. m.in. wyroki SN: z 12 grudnia 2024 r., II KK 499/24; z 4 kwietnia 2024 r., V KK 75/24; z 16 listopada 2022 r., V KK 379/22; z 6 października 2021 r., IV KK 459/21).

Przeprowadzenia takiej kontroli Sąd Rejonowy w Głubczycach jednak w rozpatrywanej sprawie zaniechał, o czym świadczy fakt, że zaaprobował wniosek złożony w trybie art. 335 § 2 k.p.k. i orzekł w pkt IV zaskarżonego wyroku – na podstawie art. 44b § 2 k.k. – od P. B. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2.000 zł tytułem przepadku równowartości pojazdu mechanicznego, który skazany prowadził w ruchu lądowym w stanie nietrzeźwości. W dacie orzekania przez sąd *meriti* kwestia przesłanek orzekania takiego przepadku – w związku z popełnieniem występkę z art. 178a § 1 lub § 4 k.k. w zakresie prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości – uregulowana była w przepisach zawartych w art. 44b § 1-5 k.k. oraz art. 178a § 5 k.k., które dodane zostały do Kodeksu karnego na mocy art. 1 pkt 14 i pkt 68 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 2600) i weszły w życie w dniu 14 marca 2024 r. Zauważyć należy, że od dnia 29 stycznia 2026 r. warunki orzeczenia przepadku pojazdu (bądź nawiązki na rzecz Skarbu Państwa) m.in. w razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 178a § 1 lub 4 k.k. regulują przepisy art. 44b k.k. w

brzmieniu nadanym ustawą z dnia 4 grudnia 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego (Dz.U. z 2025 r., poz. 1872; dalej: nowelizacja z 2026 r.). Niemniej jednak prawidłowość rozstrzygnięcia wydanego w pkt IV zaskarżonego wyroku należało oceniać w kontekście przepisów zawartych w art. 44b k.k. oraz art. 178a § 5 k.k., które obowiązywały zarówno w czasie popełnienia przez P. B. występku z art. 178a § 1 k.k., jak też w dacie wyrokowania w przedmiocie tego czynu przez sąd *meriti*.

Przepis art. 44b k.k. – w brzmieniu obowiązującym od 14 marca 2024 r. do dnia 28 stycznia 2026 r. – w § 1 stanowił, że „w wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka przepadek pojazdu mechanicznego prowadzonego przez sprawcę w ruchu lądowym”. Jeżeli natomiast w czasie popełnienia przestępstwa pojazd ten nie stanowił wyłącznej własności sprawcy albo po popełnieniu przestępstwa sprawca zbył, darował lub ukrył podlegający przepadkowi pojazd, należało orzec przepadek równowartości pojazdu (art. 44b § 2 zd. 1 k.k.). Orzeczenie przepadku pojazdu mechanicznego (lub jego równowartości) ustawodawca – w stanie prawnym sprzed nowelizacji z 2026 r. – przewidywał m.in. w art. 178a § 5 k.k. Zgodnie z tym przepisem sąd zobligowany był orzec przepadek, o którym mowa w art. 44b k.k., w razie popełnienia przestępstwa określonego w art. 178a § 1 lub 4 k.k., „chyba że zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa określonego w § 1 była niższa niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo nie prowadziła do takiego stężenia”. Jednocześnie w art. 178a § 5 *in fine* k.k. ustawodawca wskazał, że „sąd może odstąpić od orzeczenia przepadku, jeżeli zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami”. Respektując zasadę zakazu stosowania wykładni rozszerzającej na niekorzyść sprawcy, przy interpretacji art. 44b k.k. w zw. z art. 178a § 5 k.k. (w stanie prawnym sprzed nowelizacji z 2026 r.) należy wnioskować, że gdy zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa określonego w § 1 była niższa niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo nie prowadziła do takiego stężenia, sąd nie mógł w ogóle orzec przepadku pojazdu mechanicznego (zob. M. Budyn-Kulik [w:] *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2025, art. 178a; J. Lachowski [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. IV, red. V. Konarska-Wrzosek, Warszawa 2023, art. 178a; D. Szeleszczuk [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.),

Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do artykułów 117–221. Tom II, Legalis, wyd. 5, 2023, art. 178a). Uprawnienie takie istnieje dopiero od dnia 29 stycznia 2026 r., na co wskazuje zmienione brzmienie przepisu art. 44b § 1 k.k. w związku z treścią dodanego w tym artykule § 1a.

Słusznie zatem dostrzegł skarżący, że przesłanki orzeczenia przepadku pojazdu mechanicznego lub jego równowartości, określone w obowiązującym wówczas art. 178a § 5 k.k. nie zostały spełnione w niniejszej sprawie. P. B. przypisano bowiem popełnienie występku zakwalifikowanego z art. 178a § 1 k.k., polegającego na kierowaniu pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości ustalonym bezpośrednio po zakończeniu jazdy na poziomie 0,26 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, co zgodnie z brzmieniem wówczas obowiązującego art. 178a § 5 *in principio* k.k. nie dawało podstawy do zastosowania dyspozycji art. 44b § 1 i 2 k.k. Wobec tego, orzeczenie przepadku równowartości pojazdu nie było prawidłowym postąpieniem wobec P. B. jako sprawcy występku z art. 178a § 1 k.k., skoro zawartość alkoholu w organizmie oskarżonego, w czasie popełnienia przez niego przestępstwa, była niższa niż określony ustawowo stopień stanu nietrzeźwości. W konsekwencji przedmiotowy przepadek równowartości pojazdu nie powinien zostać orzeczony. Sąd rejonowy, dokonując kontroli wniosku prokuratora powinien był dostrzec powyższą nieprawidłowość i uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonania w nim stosownej modyfikacji (art. 343 § 3 k.p.k.) lub rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych (art. 343 § 7 k.p.k.). Bezkrytyczne uwzględnienie wniosku prokuratora sprawiło, że zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem prawa materialnego, tj. art. 44b § 2 k.k. w zw. z art. 178a § 5 k.k. w stanie prawnym sprzed nowelizacji z 2026 r. Uchybienie to miało istotny wpływ na jego treść, gdyż skutkowało orzeczeniem wobec oskarżonego ww. środka, w sytuacji braku podstawy faktycznej i prawnej do jego zastosowania.

Nie tracąc również z pola widzenia zmian dokonanych na mocy ustawy z dnia 4 grudnia 2025 r. (Dz.U. z 2025 r., poz. 1872) należało stwierdzić, że z uwagi na nakaz stosowania ustawy obowiązującej poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy (art. 4 § 1 k.k.), przepisy obowiązujące od dnia 29 stycznia 2026 r., regulujące kwestię orzeczenia przepadku pojazdu lub nawiązki (art. 44b § 1, § 1a, §

5 i § 6 k.k.), w niniejszej sprawie nie mogły stanowić podstawy rozstrzygnięcia w tym przedmiocie. Nadto należy uwzględnić, że kasacja Prokuratora Generalnego została wniesiona na korzyść skazanego.

Z wyżej przedstawionych względów, na podstawie art. 537 § 2 k.p.k., uchylono zaskarżony wyrok części obejmującej orzeczenie przepadku równowartości pojazdu mechanicznego, bez wydawania zbędnego w tej sytuacji rozstrzygnięcia następczego.

O wydatkach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł w oparciu o przepis art. 638 k.p.k.

[J.J.]

[r.g.]

Paweł Kołodziejski

Marek Siwek

Igor Zgoliński